ΕΤΟΣ Δ'. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 6 Ἰουλίου 1914 ΑΡΙΘ. 185.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΜΕΝΙΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ. — *Ἡ Κυριακὴ Προσευχή. — Ὁμιλία δεκάτη ἑβδόμη.—Τὸ δεύτερον αἴτημα.*

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ. — *Λειτουργικαὶ ὁμιλίαι. Ὁμιλία ἑξηκοστὴ πρώτη.—Ἡ Ἁγία Εὐχαριστία ὡς θυσία αἰτήσεως.*

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΙΖ'.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΙΤΗΜΑ

«Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου».

Κατεδείξαμεν εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν ὅτι διὰ τοῦ δευτέρου αἰτήματος τῆς Κυριακῆς προσευχῆς αἰτούμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν βασιλείαν τῆς Χάριτος, ἥτις εἶναι ἡ βασιλεία τῆς ἀρετῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς διαφθορᾶς, τὴν βασιλείαν τῆς Χάριτος, ἥτις εἶναι ἡ βασιλεία τῆς ἀπαρνήσεως τῶν ἡδονῶν καὶ κοσμικῶν ἀπολαύσεων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς προσηλώσεως εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὰ κοσμικὰ ἀγαθά, τὴν βασιλείαν τῆς Χάριτος, ἥτις εἶναι ἡ βασιλεία τῆς ταπεινοφροσύνης ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς ὑπερηφανείας καὶ ἀλαζονείας καὶ ματαιότητος, τὴν βασιλείαν τέλος τῆς Χάριτος, ἥτις εἶναι τὰ προπύλαια, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας τῆς δόξης.

Ἀλλ' ἐνταῦθα ἴσως θελήσει τις νὰ προβῇ εἰς τὴν ἑπομένην παρατήρησιν. Τὴν βασιλείαν τῆς δόξης μόνον διὰ τοῦ θανάτου δύναταί τις νὰ ἀποκτήσῃ. Ἐπιτρέπεται λοιπὸν νὰ ἐπιθυμῇ τις τὸν θάνατον; Ἡ ἐπιθυμία αὕτη, Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, θὰ ἦτο καταδικαστέα, ἐὰν προήρχετο ἐξ ἀπελπισίας καὶ ἀηδίας τῆς ζωῆς, ὅπως συμβαίνει εἰς πολλοὺς οἱ ὁποῖοι καθ' ἑκάστην ἀπέρχονται τοῦ κόσμου τούτου διὰ τῆς θύρας τῆς αὐτοκτονίας, ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ ὑπομένωσι καὶ ἐγκαρτερῶσιν εἰς τὰ ἀτυχή-

ματα, εἰς τὰς συμφορὰς τῆς παρούσης ζωῆς. Ἀλλὰ τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις τὸν θάνατον διὰ νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ κινδύνου τοῦ νὰ ἀπολέσῃ τὴν βασιλείαν τῆς δόξης, ἡ ἐπιθυμία αὕτη εἶναι ἀξία Χριστιανικῆς ψυχῆς. Τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ Μωϋσεῖ, ἐν τῷ δικαίῳ Ἰώβ, ἐν τῷ Προφήτῃ Ἡλίᾳ, ἐν τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ, ὅστις ἐπεθύμει «*ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι*», καὶ εἰς πληθὺν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὅλων τῶν αἰώνων.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀκριβῶς τοῦτο τὸ νόημα τοῦ δευτέρου αἰτήματος. Δι᾽ αὐτοῦ δηλοῦμεν ὅτι ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς δόξης ὅταν ἤθελεν εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἀποσπάσῃ ἡμᾶς τῆς παρούσης ζωῆς καὶ καλέσῃ πρὸς ἑαυτόν. Πότε; οὐδὲν γινώσκομεν, διότι τοῦτο εἶναι ἀπόρρητον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ᾽ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ᾽ ἣν θὰ ἐγκαταλείψομεν τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου τούτου διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ζωὴν τῆς αἰωνιότητος, τότε διὰ τὴν ὥραν ἐκείνην αἰτούμεθα ἵνα ἔλθῃ ἡ βασιλεία τῆς δόξης, «*ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου*». Τότε αἰτούμεθα νὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ βασιλεία τῆς δόξης, ἡ βασιλεία τῆς μακαριότητος, ἡ βασιλεία τὴν ὁποίαν θὰ ἔχομεν ἤδη ἀπὸ τῆς παρούσης ζωῆς προητοιμασμένην διὰ τῆς βασιλείας τῆς θείας Χάριτος ἐν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς. «*Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου*».

Ἀλλ᾽ ἐὰν ἦναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἐπιθυμῶμεν τὴν διὰ τοῦ θανάτου ἐρχομένην βασιλείαν τῆς δόξης, εἶναι ἐπιβεβλημένον ἀφ᾽ ἑτέρου νὰ φοβώμεθα μὴ τυχὸν καταλάβῃ ἡμᾶς ὁ θάνατος καθ᾽ ἣν στιγμὴν δὲν ἔχομεν ἀκόμη προετοιμάσῃ ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν ἐκείνην τῆς δόξης. Ἰδοὺ ὁ λόγος δι᾽ ὃν κυριεύονται ὑπὸ φόβου αἱ ψυχαὶ ἐκείνων, ὅσοι φρονοῦσιν ὅτι δὲν εἶναι ἕτοιμοι ἵνα παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ παναγάθου Θεοῦ, καὶ τρέμουσι διὰ τὸ ἀβέβαιον τῆς ἑαυτῶν τύχης ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ. Ἀλλ᾽ ὁ φόβος οὗτος αὐτὸς καθ᾽ ἑαυτὸν εἶναι σωτήριος, διότι ἐξαναγκάζει τούτους νὰ ἀποφεύγωσιν ἐπιμελῶς τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ διατηρῶσιν ἀείποτε καθαρὰν τὴν ἑαυτῶν συνείδησιν. Παρομοίως ὅταν τις εἶναι καλῶς παρεσκευασμένος διὰ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Οὐρανίου αὐτοῦ Πατρός, καὶ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ τελευταία αὐτοῦ ὥρα ἐσήμανε, τότε αἰσθάνεται τὴν ἡδονὴν ἣν αἰσθάνεται ὁ φυλακισμένος, εἰς ὃν ἀναγγέλλουσι τὴν ἀπελευθέρωσίν του καὶ ἀνακράζει μετὰ τοῦ προφητάνακτος Δαυΐδ, «*εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα*». Ἡ εἴδησις τῆς προσεγγίσεως τοῦ θανάτου πληροῖ αὐτὸν χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως· οὐδένα δὲ αἰσθάνεται φόβον, ἀλλ᾽ ἐπιθυμεῖ, ὅπως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «*ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι*». Τὸ μόνον ὅπερ στενοχωρεῖ αὐτὸν εἶναι ἡ βραδύτης τοῦ θανάτου καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν ἡ βραδύτης τοῦ νὰ πορευθῇ καὶ συγκατοικήσῃ μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ θάρρους οὗτος ἀναφωνεῖ. «*Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης*». Ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν ἀνοίξατέ μοι τὰς πύλας τῶν αἰωνίων σκηνωμάτων, ἵνα εἰσέλθω ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς δόξης. «*Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;*» Ἀλλὰ τίς εἶσαι σὺ ὅστις ἀπαιτεῖς νὰ εἰσέλθῃς καὶ κατασκηνώσῃς ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς δόξης; Ποῖος εἶμαι; Ἰδού, εἶμαι Χριστιανικὴ ψυχή, ἡ ὁποία ἔζησα ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ζωὴν τῆς θείας Χάριτος καὶ ἀπαιτῶ τόρα τὴν ζωὴν τῆς δόξης. Ἀνοίξατε

λοιπὸν τὰς πύλας τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ, διότι ἀνυπομονῶ νὰ ἀπολαύσω τῆς μακαριότητος τῶν Ἁγίων καὶ νὰ προσατενίσω τὸ πρόσωπον τοῦ Ὑψίστου. Ἐλθέ, θὰ εἴπῃ τότε ὁ Χριστός, ἐλθὲ εὐλογημένη ψυχή, καὶ λάβε τὸν στέφανον τῆς δόξης ὃν σοὶ ἡτοίμασα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Λοιπόν, ἡ ὥρα τῆς εἰσόδου ἡμῶν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς δόξης δὲν εἶναι μακρὰν ἀφ' ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν. Θὰ εἰσέλθωμεν ὅμως εἰς αὐτὴν τότε μόνον ὅταν τὸ αἴτημα «*ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου*», δὲν ἀπαγγέλλωμεν μόνον μὲ τὰ χείλη μηχανικῶς καὶ ψυχρῶς, ἀλλ' ὅταν τὰ ἔργα ἡμῶν εἶναι σύμφωνα πρὸς τοὺς λόγους τούτους, ὅταν ἀγωνισθῶμεν ἀπὸ τῆς παρούσης ζωῆς διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων καὶ τῆς βοηθείας τῆς θείας χάριτος νὰ καταστήσωμεν ἑαυτοὺς εὐθέτους καὶ ἀξίους τῆς βασιλείας ταύτης. Τότε καὶ μόνον θὰ ἀνέλθωμεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐπιφυλάσσει ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

«*Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου*» ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἰδοὺ καὶ τί ἄλλο αἰτούμεθα διὰ τοῦ αἰτήματος τούτου· νὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τῆς θείας χάριτος καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ βασιλεία τῆς δόξης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τί τούτου πλειότερον δύναταί τις νὰ ἐπιθυμήσῃ; Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ εἰρήνη ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἡ εἰρήνη ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἡ εἰρήνη ἐν τοῖς ἀτόμοις. Τὴν κοινωνίαν συνταράσσουσιν, λυμαίνονται, ἀνατρέπουσι τὰ αἰσχρὰ πάθη. Ἡ ἀνατροπὴ τῆς τάξεως, ἡ περιφρόνησις τῆς ἐξουσίας, ἡ παραβίασις καὶ καταπάτησις τῶν νόμων, ἡ κατάχρησις τῆς ἐλευθερίας καὶ μετατροπὴ αὐτῆς εἰς πολιτικὴν ἀκολασίαν, ὁ σφαγιασμὸς τοῦ δικαίου ὑπὸ τῆς κτηνώδους βίας, ἡ προτίμησις τῆς κακίας ἀντὶ τῆς ἀρετῆς, ἡ ἐπικράτησις τοῦ κακοῦ ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἰδοὺ τὰ αἰσχρὰ πάθη τὰ ὁποῖα ἐκτραχηλιζόμενα ὑποτάττουσιν ὑπὸ τὴν αἰσχροτέραν δουλείαν τοὺς λαοὺς τοὺς διατεινομένους ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι λαοί. Προκειμένου περὶ τῆς οἰκογενείας αὕτη καταντᾷ σήμερον νὰ ὑφίσταται μόνον κατ' ὄνομα, διότι αἱ οἰκογενειακαὶ ἀρεταὶ αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ἰσχὺν αὐτῆς καθ' ἑκάστην παραμελοῦνται καὶ ὁλοὲν ἐκλείπουσι. Τὸ κῦρος τοῦ πατρὸς καταπατεῖται, ἡ ἀρετὴ τῆς μητρὸς πολλάκις ἐκτρέπεται εἰς ἀδυναμίας ἀσυγγνώστους, ἡ ὑπακοὴ τοῦ τέκνου πολὺ ἐνωρὶς ἐξατμίζεται, διότι τοῦτο, χάρις εἰς τὴν νέαν παιδαγωγικήν, ἐπιδιώκει πρωτίστως τὰ ἑαυτοῦ δικαιώματα καὶ παραβλέπει τὰ ἐπιβεβλημένα αὐτῷ καθήκοντα. Τὸ ἄτομον, τέλος, μεμονωμένον ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας ἄνευ στηρίγματος, ἄνευ βοηθείας, ἄνευ συμβουλῆς καὶ πεφωτισμένης χειραγωγίας, οὐδένα ἕτερον ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ ὁδηγὸν εἰμὴ τὰ πονηρὰ αὐτοῦ ἔνστικτα, τὰς χυδαίας ὀρέξεις του καὶ τὰ ἀκάθεκτα πάθη του.

Ἀλλ' ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀσφάλεια ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡ εἰρήνη καὶ ἡσυχία ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἡ γαλήνη ἐν τῷ ἀτόμῳ. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἐπὶ νέων βάσεων θεμελιωθεῖσα κοινωνία, ἡ ἀληθῶς Χριστιανικὴ οἰκογένεια, ὁ ἔχων συνείδησιν τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων πολίτης. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ τὸν ἐγωϊσμὸν ἀντικαθιστῶσα αὐταπάρνησις, ἡ τὴν ἀδικίαν ἀντικαθιστῶσα δικαιοσύνη, ἡ τὸ μῖσος ἀντικαταστήσασα ἀγάπη τῶν ὁμοίων ἡμῶν. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ τέλος τῶν ἐξασθενιζουσῶν ἡμᾶς διαιρέσεων καὶ διχονοιῶν, τὸ τέρμα ὅλων τῶν κακῶν τῶν φθειρόντων ἡμᾶς. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ μακαριό-

της, ἡ εὐδαιμονία ἐν ταύτῃ τῇ γῇ, ἣν θέλει διαδεχθῇ ἡ ἐν οὐρανοῖς ἀνεκλάλητος μακαριότης. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τέλος, εἶναι ἐκείνη ἣν οἱ Ἄγγελοι εὐηγγελίσαντο τῇ γῇ κατὰ τὴν νύκτα τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γεννήσεως ψάλλοντες. «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν » ἀνθρώποις εὐδοκία*».

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί! Ὅταν ἐκφωνῶμεν τὸ δεύτερον αἴτημα τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς, ὅταν λέγωμεν, «*ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου*» ἐν πρώτοις δέον νὰ ἀναλογιζώμεθα τὴν παντοδυναμίαν καὶ παντοκρατορίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἑπομένως τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἡμῶν εἰς τὸν Θεὸν μετὰ χαρᾶς νὰ ἀναθέτωμεν· δεύτερον, ὅτι διὰ νὰ γίνωμεν ἄξιοι νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ δέον πρότερον νὰ ἐνθρονίσωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἡμῶν, ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου ἡμῶν διαγωγῆς, καὶ τρίτον, τὸ «*ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου*» δέον νὰ θεωρῶμεν ὡς προειδοποίησιν ἐπίσημον ὅτι θᾶττον ἢ βράδιον μέλλομεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν πρόσκαιρον τοῦτον κόσμον, ὥστε τὸ «*ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου*» δέον νὰ ἀντηχῇ εἰς τὰ ἡμέτερα ὦτα ὡς ἡ σάλπιγξ τῆς δευτέρας παρουσίας ἥτις μέλλει νὰ καλέσῃ τοὺς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς θείας χάριτος διαγαγόντας τὸν βίον εἰς τὴν βασιλείαν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν. Ἀμήν.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΟΜΙΛΙΑ ΞΑ΄.

Η ΑΓΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΩΣ ΘΥΣΙΑ ΑΙΤΗΣΕΩΣ

«*Οὕτως προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν » ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς*» (*Ματθ. 6, 9—13*)

Ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί. — Θὰ ἦτο ἡμιτελὴς ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀπόψεως, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐπραγματεύθημεν εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν τὴν Ἁγίαν Εὐχαριστίαν ὡς θυσίαν αἰτήσεως, ἐὰν δὲν ἠθέλομεν ἀναλύσει, ἔστω καὶ δι' ὀλίγων, καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον μᾶς παρέδωκεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς τύπον καὶ ὑπόδειγμα προσευχῆς, καὶ τὸ ὁποῖον ἔκτοτε ἐπαναλαμβάνομεν οἱ Χριστιανοὶ εἴς τε τὰς ἰδιωτικάς μας προσευχὰς καὶ εἰς τὴν κοινὴν λατρείαν, καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν. Τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Κυριακὴ προσευχή, ὡς ὑπὸ τοῦ Κυρίου παραδοθέν, καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διατηρηθὲν ὅπως ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ θείου ἡμῶν Διδασκάλου, περιέχει μὲ ὀλίγας λέξεις τὰ κυριώτερα ὑλικὰ καὶ πνευματικὰ αἰτήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλει καὶ δύναται ὁ Χριστιανὸς, θεοπρεπῶς προσευχόμενος, νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τὸν Θεόν του. Καὶ εἶνε τὸ Πάτερ ἡμῶν τόσον μικρὰ προσευχή, ὥστε νὰ δύνανται

καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ παιδία νὰ τὴν μανθάνουν εὐκόλως καὶ νὰ τὴν ἀπαγγέλλουν ἐκ στήθους. Ἐνῷ δὲ λόγῳ τῆς συντομίας αὐτῆς ἡ Κυριακὴ προσευχὴ προσαρμόζεται εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν πνευματικὴν κατάστασιν, συγχρόνως ἡ ἔννοια αὐτῆς εἶναι τόσον ὑψηλὴ καὶ εὐρεῖα, ὥστε βιβλία ὁλόκληρα νὰ ἀπαιτῶνται διὰ νὰ συμπεριλάβουν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἑρμηνείαν αὐτῆς. Ἡμεῖς ἐδῶ θὰ τὴν ἑρμηνεύσωμεν μὲ ὀλίγας λέξεις σύμφωνα μὲ τὸν ἰδιαίτερόν μας σκοπὸν, ὅστις εἶναι νὰ δειχθῇ ὅτι τὰ διάφορα αἰτήματα, τὰ ὁποῖα οἱ Χριστιανοὶ ἀπευθύνομεν πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν διὰ τῶν Εἰρηνικῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐχῶν, ἐμπεριέχονται καὶ εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶνε περίληψις ὅλων τῶν ἱερῶν πόθων καὶ ἐπιθυμιῶν τῆς Χριστιανικῆς ψυχῆς.

«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»· ἡ ἐκφώνησις αὕτη ἀποτελεῖ τὸν πρόλογον τῆς θαυμασίας ταύτης προσευχῆς· Τολμῶ, λέγει, Θεέ μου, νὰ σε προσφωνῶ Πατέρα μου, διότι ἀναγνωρίζω ὅτι εἶσαι ὁ Πλάστης μου, σὺ καὶ ὁ Προνοητής μου, σὺ καὶ ὁ ἠθικῶς ἀναγεννήσας με διὰ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ σου. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ Μονογενοῦς σου Υἱοῦ ὡς Σωτῆρος συνεπάγεται τὸ δικαίωμα τῆς υἱοθεσίας. Ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ παραδέχονται αὐτὸν ὡς Σωτῆρα λαμβάνουν τὸ δικαίωμα νὰ γίνουν τέκνα σου, ὅστις τοὺς ἀνεγέννησες διὰ τῆς πίστεως αὐτῶν εἰς τὸν Μονογενῆ σου Υἱόν. Θεωρῶ λοιπὸν τὸν ἑαυτόν μου εὐτυχέστατον,—τοιαύτη εἶναι ἡ περαιτέρω ἔννοια τῆς ἐκφωνήσεως,—διότι ἔχω Πατέρα μου τὸν πανάγαθον καὶ παντοδύναμον Θεὸν, ἀδελφοὺς δὲ ὅλους τοὺς ὁμοπίστους μου. Χαίρω δὲ καὶ ἀγάλλομαι, διότι ἀφοῦ λήξῃ ἡ περίοδός μου τῆς ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅστις εἶναι ἀνάμικτος μὲ ὀδύνας καὶ χαρὰς, θὰ ἔχω κατοικίαν μου παντοτεινὴν τοὺς οὐρανοὺς, συγκατοίκους μου δὲ τοὺς χοροὺς τῶν Ἀγγέλων καὶ τοὺς Ἁγίους. Μόνον σὲ θερμοπαρακαλῶ, Θεέ μου βοήθησόν μοι νὰ μένω πάντοτε πιστὸς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σου καὶ νὰ πράττω προθύμως καὶ ἀνελλιπῶς τὰς θείας σου ἐντολὰς, διὰ νὰ μὴ χάσω ποτὲ τὸν ἀνεκτίμητον τίτλον τοῦ καλοῦ σου τέκνου, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὸν στερηθῶ καὶ τὴν παρήγορον ἐλπίδα τῆς μελλούσης μου εὐτυχίας.

«Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου». Γνωρίζω, Θεέ μου, ὅτι εἶναι ἅγιον καὶ πανάγιον τὸ ὄνομά σου· διὰ τοῦτο τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφὶμ σοὶ προσφέρουν μὲ ἀσιγήτους φωνὰς τὴν ὑμνωδίαν, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαὼθ πλήρης ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου· Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ νὰ ἀξιώσῃς καὶ ἐμὲ, ὅπως ἁγιάζω καὶ δοξάζω καὶ ἐγὼ τὸ ἡγιασμένον καὶ δεδοξασμένον ὄνομά σου διὰ τῶν εὐλαβῶν μου σκέψεων τῶν ἁγνῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν καλῶν μου ἔργων. Τὸ ἰδικόν μου παράδειγμα τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου βίου θὰ γίνεται ἀφορμὴ νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομά σου καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

«Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου»· κατ᾿ αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅταν διάγω τὴν ζωήν μου καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ θεία σου ἁγιότης, δεικνύω ὅτι κατήργησα τὴν βασιλείαν τῆς ἁμαρτίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐγκαθιδρύσει αὕτη εἰς τὸ θνητόν μου σῶμα, καὶ ἀντ᾿ αὐτῆς παρακαλῶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ θεία σου βασιλεία, ἤτοι ἡ τελεία μου καθυπόταξις εἰς τὸν ἐλαφρὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ συμβασιλεύσω καὶ ἐγὼ αἰωνίως

εἰς τὸν οὐρανόν. Δὲν θὰ λείψω δὲ ἀπὸ τοῦ νὰ συντελέσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὴν εὐρυτέραν ἐπικράτησιν τῆς θείας σου βασιλείας μεταξὺ τῶν περὶ ἐμὲ διὰ μέσου τῆς καλλιεργίας τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς χρηστῆς μου συμπεριφορᾶς.

«Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς». Οὕτως ὥστε, καθὼς εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Ἄγγελοι ἐκτελοῦν πάντοτε τὸ θέλημά σου, τοιουτοτρόπως καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἐπίσης προσεύχομαι, νὰ συνταυτίσωμεν τὴν θέλησίν μας μὲ τὴν ἰδικήν σου θείαν θέλησιν, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ πράττωμεν πάντοτε ὄχι ὅ,τι θέλει ἡ ὑλοφρονοῦσα σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ὅ,τι ἐπιθυμεῖ τὸ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θεῖον πνεῦμα.

Ἕως ἐδῶ ἀγαπητοί, τὰ αἰτήματά μας πρὸς τὸν Θεόν, τὰ διὰ τοῦ Πάτερ ἡμῶν ἐκφραζόμενα, ἦσαν αἰτήματα μᾶλλον πνευματικά, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουν τὸν ἁγιασμὸν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τὴν διάδοσιν καὶ ἐπικράτησιν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ θελήματός του. Ἔπειτα ἔρχονται τὰ ὑλικώτερα αἰτήματα, τὰ ἀποβλέποντα μᾶλλον πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Διότι πρῶτον πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἰδικῶν μας ἀναγκῶν. Πρῶτον πρέπει νὰ προηγῶνται τὰ ἐπουράνια καὶ κατόπιν τὰ ἐπίγεια. Διὰ τοῦτο ἀφοῦ διὰ τῶν τριῶν πρώτων αἰτημάτων μας ἀπευθύνθημεν πρὸς τὸν Θεὸν ὡς πρὸς Πατέρα, Βασιλέα καὶ Κύριόν μας, ἐρχόμεθα ἔπειτα μὲ τὰ τρία δεύτερα αἰτήματα καὶ τοῦ ζητοῦμεν τὴν ἀναγκαιοῦσαν διὰ τὴν συντήρησίν μας τροφήν, τοῦ ζητοῦμεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, τοῦ ζητοῦμεν προστασίαν ἀπὸ κάθε κακόν.

«Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον, δὸς ἡμῖν σήμερον». Θεέ μου, λέγομεν, ἔχω τὸ θάρρος μου εἰς σέ, διὸ καὶ δὲν ἀνησυχῶ διὰ τὴν αὔριον· ἀφίνω τὴν μέριμνάν μου διὰ τὸ μέλλον ἐπὶ σέ, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι σὺ θὰ μὲ διαθρέψῃς, ὅπως μὲ βεβαιόνει περὶ τούτου ὁ προφήτης σου Δαβὶδ καὶ ὁ σαρκωθεὶς Υἱός σου. Δὲν σοῦ ζητῶ λοιπόν, οὐράνιε Πάτερ, νὰ μοῦ ἐξασφαλίσῃς πρὸς τὸ παρὸν εἰμὴ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ὅστις χρειάζεται πρὸς συντήρησιν τῆς σωματικῆς μου φύσεως· ὅταν ἔχω ἐξησφαλισμένην τὴν ἀναγκαιοῦσάν με καθημερινὴν τροφήν, καὶ ἔχω καὶ τὴν ὑγείαν μου, καὶ κάμνω τὴν προσήκουσαν οἰκονομίαν, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ δυνηθῶ καὶ εὐπρεπῆ ἐνδύματα νὰ φορῶ πάντοτε καὶ κατοικίαν ἰδικήν μου ὑγιεινὴν καὶ ἄνετον νὰ ἀποκτήσω, καὶ χρήσιμος νὰ φανῶ ὑλικῶς εἰς ὅσους ἐκ τῶν περὶ ἐμὲ θὰ λάβουν ἀνάγκην τῆς βοηθείας μου· τὸν ἄρτον μου λοιπὸν τὸν ἐπιούσιον δός μοι σήμερον, ὅσον δὲ διὰ τὰ περισσότερα τούτου, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης, ἀλλ' εἶναι μᾶλλον πρὸς ἡδονὴν καὶ εὐχαρίστησιν, ἐπαφίνω εἰς τὸ θεῖόν σου, θέλημα, ὑπισχνούμενος ὅτι ἂν μοὶ χορηγηθοῦν θὰ εἶμαι πλήρης εὐγνωμοσύνης, ἐὰν δὲ τὰ ἤθελα στερηθῇ πάλιν, δὲν θὰ ἐμεμψιμοίρουν διὰ τοῦτο.

«Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφει» λέταις ἡμῶν». Ὁμολογῶ, Θεέ μου, ὅτι παρ' ὅλην τὴν προσπάθειάν μου νὰ ὑποτάξω τὸ θέλημά μου εἰς τὸ θέλημα τὸ ἰδικόν σου, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει ὁ ἠθικός σου νόμος, δὲν λείπω δυστυχῶς ἀπὸ τοῦ νὰ ἁμαρτάνω πρὸς σέ, ὅπως καὶ πρὸς ἐμὲ ἁμαρτάνουν οἱ ἀδελφοί μου, καὶ γίνομαι τοιουτοτρόπως ὀφειλέτης σου ἕνεκα τῶν ἁμαρτιῶν μου πρὸς σέ, ὅπως

καὶ οἱ πταίοντες πρὸς ἐμὲ ἄνθρωποι ἀποβαίνουν χρεῶσταί μου ἕνεκα τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν πρὸς ἐμέ. Ὑπόσχομαι λοιπὸν νὰ συγχωρῶ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς τοὺς πταίσαντας πρὸς ἐμέ, καὶ σὲ παρακαλῶ ὅ,τι καλὸν σοῦ ζητῶ διὰ τὸν ἑαυτόν μου νὰ τὸ δίδῃς καὶ εἰς τοὺς τυχὸν ἀδικοῦντάς με. Μόνον ἄφες μοι καὶ σὺ τὰ ὀφειλήματά μου πρὸς σέ, συγχωρῶν μοι τὰ πταίσματά μου.

«Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ » πονηροῦ». Εἶναι πολλοὶ οἱ πειρασμοί, οἱ περικυκλοῦντες ἡμᾶς ἐν τῷ κόσμῳ, οἵτινες ζητοῦν νὰ μᾶς ὠθήσουν εἰς τὸ κακόν· ὁ διάβολος, οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι, ὁ κόσμος μὲ τὰς ἡδονάς του, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἰδία μας σὰρξ ἐπιτίθενται ἐναντίον ἡμῶν. Καὶ ὁμολογῶ μὲν ὅτι πολλάκις εἷς πειρασμὸς δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς ὠφέλειάν μας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεις νὰ δοκιμαζώμεθα ἐνίοτε εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν ποικίλων πειρασμῶν τοῦ βίου τούτου. Ἀλλὰ συναισθάνομαι ὡσαύτως πόσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἶναι δύσκολον ἄνευ τῆς βοηθείας σου νὰ νικήσω τοὺς πειρασμοὺς τούτους. Λοιπὸν σὲ παρακαλῶ, Θεέ μου, μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ ἐμπέσω εἰς πειρασμόν, ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου, ὅστις θὰ ἠπείλει τὴν ἠθικήν μου πτῶσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κόσμος μετὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν κεῖται εἰς τὸ πονηρόν, εἶναι δὲ δύσκολον πρᾶγμα νὰ μὴ συναντήσῃ τις εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς του τὸν ἄρχοντα τῆς ἁμαρτίας ὑπὸ ποικίλας μορφάς, σὲ παρακαλῶ, Θεέ μου, νὰ μὲ λυτρώσῃς ἀπὸ κάθε προσβολὴν τοῦ πονηροῦ,

«Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· » ἀμήν». Ζητῶ παρὰ σοῦ, ὦ Οὐράνιε Πάτερ, τὰ ὑλικὰ καὶ ἠθικὰ δῶρα ταῦτα, καὶ ἐλπίζω νὰ μοῦ τὰ χορηγήσῃς, διότι ὡς Βασιλεὺς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἔχεις τὰ πάντα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου, ὡς πανάγαθος ἔχεις τὴν θέλησιν νὰ προσφέρῃς εἰς τὰ τέκνα σου τὰ ἀγαθὰ αἰτήματα, διότι τέλος ἡ προσφορὰ αὐτῶν ἀναφέρεται εἰς τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν καὶ εἰς τὴν δόξαν τὴν ἰδικήν σου. Γένοιτο λοιπόν, Θεέ μου, νὰ μοῦ παράσχῃς ὅσα σοῦ ἐζήτησα εἰς τὴν υἱϊκήν μου ταύτην προσευχήν, διὰ νὰ δείξῃς καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ταπεινόν σου τέκνον τὴν βασιλείαν σου, καὶ τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου.

Τοιαύτη εἶναι μὲ ὀλίγας λέξεις ἡ ἔννοια τοῦ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον συνέταξε διὰ τὴν ἰδικήν μας χρῆσιν ὁ Κύριος ἡμῶν ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν προσευχῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἀναφερόμεθα πρὸς τὸν οὐράνιον Βασιλέα καὶ Πατέρα ἡμῶν, καὶ ἐξαιτούμεθα παρ' αὐτοῦ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα καὶ εἰς ἐκεῖνον ἁρμόζουν περισσότερον, καὶ εἰς ἡμᾶς εἶναι τὰ ἀναγκαιότερα καὶ συμφερώτερα. Διότι ποῖα εἴπαμεν, ὅτι εἶναι τὰ αἰτήματα, τὰ ὁποῖα μᾶς ὑπέδειξεν ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅτι δυνάμεθα θεοπρεπέστερον καὶ ἀνθρωποπρεπέστερον νὰ ὑποβάλλωμεν εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα μας; Αὔξησις τῆς ἀγάπης ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὡς Πλάστην καὶ Προνοητὴν καὶ πλήρη ἀγαθότητος πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους· αὔξησις τῆς ἀγάπης ἡμῶν πρὸς τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀδελφούς μας· προσπάθεια πρὸς ἀνάδειξιν τῆς θείας δόξης διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων· σύμπραξις εἰς τὴν περαιτέρω προέκτασιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ εἰς τὴν ὑπερίσχυσιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τοῦ θελήματος αὐτοῦ, τοῦ ἐκφραζομένου εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον· ἡ ἐξασφάλισις τοῦ ἄρτου τοῦ ἀναγ-

καιοῦντος εἰς τὴν συντήρησιν τῆς σωματικῆς ἡμῶν φύσεως· ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ κακά, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐνεδρεύουν· ἀπολύτρωσις ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἐξωθεῖ ὁ πονηρὸς μὲ διάφορα τεχνάσματα. Ταῦτα εἶναι τὰ αἰτήματά μας, εἰς τὰ ὁποῖα ζητοῦμεν τοῦ Θεοῦ τὸ ἔλεος καὶ τὴν συνδρομήν. Καὶ πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὅταν ἀπαγγέλλωμεν μὲ εὐλάβειαν καὶ προσοχὴν τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον περιέχει τὴν ἔκφρασιν τῶν ἱερῶν τούτων πόθων μας, θὰ μᾶς εἰσακούσῃ ὁ Θεός, διότι εἶναι προσευχή, τὴν ὁποίαν δὲν συνέταξεν ἀνθρωπίνη, ἔστω καὶ ἡ ἁγιωτέρα εὐλάβεια, ἀλλὰ τὴν συνέθεσε χάριν ἡμῶν αὐτὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἂς ἀκούωμεν λοιπὸν μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ μὲ πολλὴν πίστιν τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁσάκις τοῦτο ἀπαγγέλλεται εἰς τὰς κοινὰς ἡμῶν προσευχάς. Ἂς προσέχουν πολὺ νὰ τὸ ἀπαγγέλλουν, ὅπως πρέπει, εὐκρινῶς καὶ κατ' ἔννοιαν, ὅσοι ὀφείλουν νὰ κάμνουν τὴν ἀπαγγελίαν ταύτην ἐξ ὀνόματος τῶν λοιπῶν, ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι ἡ καλὴ ἐκ μέρους αὐτῶν ἀπαγγελία ἐξασφαλίζει κατὰ μέγα μέρος καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν. Ἂς φροντίζουν οἱ γονεῖς, ὅσοι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐγγράμματοι, νὰ διδάσκουν ἐγκαίρως εἰς τὰ τέκνα των τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὥστε νὰ τὸ ἀπαγγέλλουν ταῦτα εἰς τὴν πρωϊνὴν καὶ ἑσπερινήν των προσευχήν. Ἂς τὸ ἑρμηνεύουν οἱ διδάσκαλοι εἰς τοὺς μαθητάς των, ὥστε μὲ τὴν πρόοδον τῆς ἡλικίας αὐτῶν νὰ κατανοοῦν περισσότερον τὰς ἐγκρυπτομένας ἐννοίας τῆς Κυριακῆς ταύτης Προσευχῆς. Ἂς προσεύχωνται διὰ τοῦ Πάτερ ἡμῶν ὅλοι οἱ Χριστιανοί, λαμβάνοντες πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι οὕτω προσευχόμενοι πράττουν κατὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ ὑπόδειξιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλως ἡ παράλειψις αὐτῆς ὡς προσευχῆς καθημερινῆς καὶ κατ' ἰδίαν δὲν σημαίνει ἄλλο εἰμὴ ἀσύγγνωστον ἀμέλειαν ἢ ἀνόητον ἀπιστίαν· διότι καὶ πολὺ μικρὰ εἶναι, ὥστε νὰ μὴ ἀπαιτῇ πολλὴν ὥραν, καὶ τὸ περιεχόμενόν της εἶναι τόσον πλούσιον καὶ ἐκλεκτόν, ὥστε νὰ συμβιβάζεται πρὸς πᾶσαν ἐπιθυμίαν καὶ ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ μᾶλλον ἀπαιτητικοῦ. «Οὕτως οὖν, μᾶς προτρέπει ὁ θεῖος ἡμῶν Διδάσκαλος, οὕτως » οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς (οἱ μαθηταί μου)».

« Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
» Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.
» Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.
» Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
» Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.
» Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν » τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.
» Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς » ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
» Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς » αἰῶνας. Ἀμήν».